

VINERI · 21 NOIEMBRIE 2014 · ANUL LXIV NR. 47

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 100 ANI

românească

SĂPTĂMĂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

S-a deschis Muzeul vestigiilor noastre ortodoxe

Și Ungaria l-a votat pe Klaus Iohannis

Editorial – Cine-a pus rahat pe clanță?

CALENDAR ORTODOX

24 noiembrie, luni, Sf. Mc. Clement, Ep. Romei și Petru, Ep. Alexandriei.
25 noiembrie, marți, †) Sf. M. Mc. Ecaterina; Sf. M. Mc. Mercurie.
26 noiembrie, miercuri, Sf. Cuv. Alipie Stâlpnicul, Nicon și Stelian Paflagonul.
27 noiembrie, joi, Sf. M. Mc. Iacob Persul; Sf. Cuv. Natanail și Pinufrie.
28 noiembrie, vineri, Sf. Sf. Cuv. Ștefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh.
29 noiembrie, sâmbătă, Sf. Mc. Paramon și Filumen; Sf. Cuv. Pitirun.
30 noiembrie, duminică, †) Sf. Ap. Andrei, cel Întâi Chemat, Ocrotitorul României; †) Sf. Ier. Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei; (Dregătorul bogat – păzirea poruncilor).

Gândurile săptămânii

„Când ceea ce suntem este ceea ce vrem să fim, aceea e fericire.”
Malcolm Forbes

„Electricitatea este de fapt un fulger organizat.”
George Carlin

„Dacă nu-ți convine ceva, schimbă acel lucru. Dacă nu-l poți schimba, schimbă modul în care te gândești la lucrul respectiv.”
Mary Engelbreit

„Astăzi, mai mult ca oricând, în momentul în care lumea trece prin așa o criză de sălbăticie și revoltă, trebuie să fim statornici și să căutăm cu trăinicie tot ceea ce ne unește și nu ceea ce ne dezbină.”

Regina Maria
a României

„Singurul handicap în viață este o atitudine nepotrivită.”
Scott Hamilton

„Nu-mi place de acel om. Trebuie să-l cunosc mai bine.”
Abraham Lincoln

„Niciodată să nu ai mai mulți copii decât numărul de geamuri de la mașină.”
Erma Bombeck

„Sunt un optimist! Nu prea mă ajută cu nimic să fiu altfel.”
Winston Churchill

„Privește totul ca și cum ai privi pentru prima sau ultima dată.”
Betty Smith

„Continuă să-ți spui că lucrurile vor merge rău și ai șanse mari să devii un profet.”
Isaac Singer

„Nu putem direcționa vântul, dar putem ajusta pânzele.”
Autor necunoscut

Jula

Concert al Filarmonicii din Arad

Vineri, 21 noiembrie, Primăria orașului Jula organizează o nouă întâlnire „Strângeri de mâini” cu orașul înfrățit Arad. Anul acesta se va sărbători jubileul de 20 de ani de parteneriat. Deschiderea evenimentului va avea loc în Sala festivă a Primăriei după care va urma vernisajul expoziției lui Takács Mihály. Seara de la ora 18.00 va avea loc un concert al Filarmonicii din Arad. Intrarea este liberă!

Micherechi

Concert Katharsis cu scop de binefacere

Pe 21 noiembrie, cu începere de la ora 18.00, la Căminul Cultural din Micherechi va avea loc o seară de binefacere, unde va cânta grupul „Katharsis” din Caransebeș.

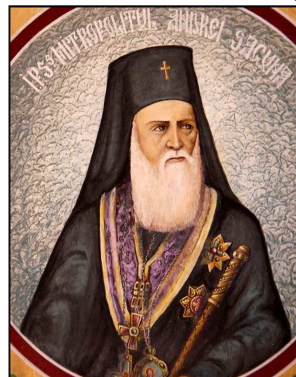
Pentru mai multe informații poate fi contactat Robert Ruja, la telefon: 06-70/420-0250.

A.C.

Mișcolț

Pelerinaj în orașul natal al Sf. Andrei Șaguna

Parohia ortodoxă română din Budapesta și Autogovernarea Românească din sectorul VII organizează duminică, 23 noiembrie, un pelerinaj la Mișcolț, orașul natal al lui Andrei Șaguna, mitropolit ortodox al Transilvaniei în secolul al XIX-lea, militant pentru drepturile ortodocșilor și ale românilor din Transilvania, membru de

onoare al Academiei Române. Cu ocazia deplasării la Mișcolț, pelerinii budapestani vor asista la slujba de duminică săvârșită, de la ora 10.30, în biserica ortodoxă în care a fost botezat și Anastasie, fiul Naum și Anastasia Șaguna, viitorul mitropolit al românilor ardeleni, Andrei Șaguna.

E.Ș.

Poza săptămânii

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni / Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a DPRR

Pe copertă: Inaugurarea Muzeului de vestigii ortodoxe române, la Jula (foto: Anca Butar)

Și Ungaria l-a votat pe Klaus Iohannis de președinte al României

Turul doi al alegerilor prezidențiale românești a fost câștigat și în Ungaria cu mare majoritate de voturi de Klaus Iohannis. Acesta a obținut la cele patru secții de votare din Budapesta, Seghedin și Jula în totalitate 3039 de voturi (94%). Contracandidatul lui, Victor Ponta, a primit doar 198 de voturi (6%). La toate secțiile de votare din Ungaria au votat un număr record de alegători.

Cetățenii români care trăiesc în Ungaria au optat la alegerile prezidențiale din România pentru Klaus Iohannis (ACL), primarul Sibiului, care a candidat contra premierului actual al României, Victor Ponta (PSD). Dacă în primul tur al alegerilor a ieșit pe locul întâi Ponta și pe locul doi Iohannis, la turul doi, organizat pe 16 noiembrie, situația s-a schimbat total, Klaus Iohannis obținând 54,50% din voturi, până când Victor Ponta a primit doar 45,49%, după numărarea voturilor din 99,07% din secții.

La fel ca în România, unde au ieșit dominică la urne peste 64,10% din alegători, un număr record după 1990 încoace, și în Ungaria au votat mai mulți decât oricând, în total 3249 de alegători, dintre care aproape 3000 în Budapesta, 182 la Seghedin și 99 de persoane la Jula. Rezultatele oficiale sunt următoarele: secția de la Ambasada României la Budapesta – 1577 votanți (1513 voturi pentru Iohannis, 57 de voturi pentru Ponta), secția de la ICR Budapesta – 1391 votanți (1307 voturi pentru Iohannis, 80 de voturi pentru Ponta), Consulatul general al României la Seghedin – 182 votanți (156 voturi pentru Iohannis, 25 de voturi pentru Ponta), Consulatul general al României la Jula – 99 votanți (63 voturi pentru Iohannis, 36 de voturi pentru Ponta).

În anul 2014 a fost pentru a șaptea oară când românii au mers la vot să își aleagă în mod democratic președintele. Prima oară s-a întâmplat la șase luni după Revoluția din decembrie, ultima oară acum cinci ani. De la trei candidați și un singur tur în 1990, prezidențiale au ajuns să fie disputate și de 16 candidați deodată. Dacă la primele alegeri români s-au înghesuit la

urne, în ultimii ani, interesul pentru vot a scăzut simțitor.

La alegerile din 1990, la fel ca la cele din 1992, organizate deja pe baza noii Constituții, câștigătorul alegerilor prezidențiale a fost Ion Iliescu. Alegerile din 1996 au fost un moment istoric de cotitură, cu prima alternanță la putere și număr record de candidați: 16. Sunt pe liste Petre Roman, scriitori convertiți la politică, vindecători, automobiliști, dar și un reprezentant al minorității maghiare. La finalul unei campanii tumultuoase, Ion Iliescu se luptă din nou în turul doi cu Emil Constantinescu. Acesta din urmă obține cu 10 procente mai mult și ajunge la Cotroceni.

Social democrații simt pentru prima oară gustul opoziției. Ion Iliescu ia înșă doar o pauză de 4 ani. În anul 2000, președintele Emil Constantinescu nu mai candidează, și 12 candidați se luptă să îi ia locul. Ion Iliescu își adjudecă lejer ultimul mandat în turul doi în fața lui Corneliu Vadim Tudor.

La prezidențialele din 2004 s-a jucat dur, cu o campanie spectaculoasă și un rezultat pe măsură. În turul doi s-au luptat pe viață și pe moarte Traian Băsescu și Adrian Năstase. Unele estimări i-au dat pe cei doi la egalitate. Traian Băsescu a câștigat la o diferență de 3 procente, motiv pentru Adrian Năstase să reclame fraudarea alegerilor. Cinci ani mai târ-

ziu, Traian Băsescu își apără mandatul în fața a 11 contracandidați. În turul doi dă lupta cea mare cu Mircea Geoană. La închiderea urnelor, liderul PSD se simțea deja șef al statului. 70.000 de voturi l-au dus pe Traian Băsescu la Palatul Cotroceni iar pe Mircea Geoană de la extaz la agonie. A fost cel mai strâns scor înregistrat în istoria prezidențialelor românești.

Cel care a câștigat acum alegerile prezidențiale din România, Klaus Iohannis este profesor de fizică, membru al Forumului Democrat al Germanilor din România, președinte PNL. Klaus Werner Iohannis s-a născut în 13 iunie 1959, la Sibiu. Este căsătorit cu Carmen Iohannis, ei neavând copii. A absolvit, în 1983, Facultatea de Fizică din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în următorii cinci ani fiind profesor la diferite școli și licee din Sibiu. Din 1989 până în 1997, a fost profesor de fizică la Colegiul Național „Brukenthal” din Sibiu. Între 1997 și 1999 a fost inspector școlar general adjunct, iar între 1999 și 2000 a fost inspector general. Klaus Iohannis este membru al Forumului Democrat al Germanilor din România (FDGR) încă de la înființare, din 1990, iar în perioada 2001–2013 a fost președintele formațiunii, demisionând din această funcție după înscrierea în PNL, în februarie 2013. Este primar al Sibiului din anul 2000. E.Ș.

EDITORIAL

Cine-a pus rahat pe clanță?

Este cea mai urâtă și josnică metodă pentru a-și spăla păcatele trecutului cea pe care a ales-o noua conducere a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, prin revista sa Cronică: de a arunca vina etnobiznisului în cărca altora, mai precis a celor care acum formează opoziția în AȚRU (deputații Asociației Românilor din Micherechi). Pe lângă faptul că este o metodă copilărească să arunci vina pe adversar, această acuză este o jignire adusă la adresa întregii noastre comunități românești. Vă voi explica și de ce...

Kreszta Trajan, ex-președinte AȚRU, actualmente purtătorul nostru de cuvânt în Parlamentul de la Budapesta, se plângea deunăzi, la o ședință din Casa Țării, ce situație proastă este iarăși la AȚRU, când etnobiznișarii vor fi balanța care va decide cine să conducă în viitor AȚRU. Bună dimineața, amnezie! Acum patru ani cine a decis? Dvs., domnule Kreszta, cum ați putut fi președinte între 2010–2014? Pentru că dintre deputații Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (10 la număr) nu v-a votat nimeni. Și cine i-a organizat pe acei numeroși ne-români (unguri, țigani, etc.) care au ajutat la realegerea Dvs.? Și dacă nu Dvs. personal, totuși, cu a cui binecuvântare? În anul 2010 pe Dvs. sau pe cineva din AȚRU v-au târât la tribunal cei pe care azi Dvs. îi numiți etnobiznișarii??? Bineînțeles că nu. Pentru că Dvs. și întregul AȚRU de atunci ați ciulit ca porcu-n cucuruz, cum se spune la noi la Micherechi, ba mai mult, le-ați dat o mână de ajutor: la procesul de la Tribunalul din Jula ați trimis ca martori, contra mea, angajații și prietenii AȚRU! Chiar ați crezut că vorba femeii de serviciu (care făcea pe atunci curățenie două ore pe zi la AȚRU) va fi mai convingătoare în fața judecătorei decât cea a unui jurnalist? Se pot lăsa toate uitării, pentru că noi demult nu mai purtăm nicio supărare față de nimeni pentru umiliția pe care a trebuit s-o suportăm pentru Adevărul românilor din Ungaria, dar nu așa că nici măcar nu vă asumați responsabilitatea! Responsabilitatea și toată vina este în primul rând a Dvs., personal, precum și a tuturor celor care în toți anii dintre 1999–2014 au fost în conducerea AȚRU.

Fenomenul etnobiznisului nu este întruchipat exclusiv de cele două persoane, ajunse acum în AȚRU din partea Asociației Române din Budapesta. Aruncați, vă rog, o privire la componența celor mai multe autogovernări românești din Budapesta sau din județul Pesta. Găsim acolo până azi toate acele nume (Papp Zoltán sau Dady Kálmán), care în 1999 au împiedicat înființarea AȚRU, și care și-au adunat nenumărați adepți și au împânzit toată capitala cu autogovernări pseudo-românești. S-a dus vreodată cineva din conducerea AȚRU să vorbească cu oamenii ăștia să nu-și mai bată joc de noi, românii? Și dacă nu au înțeles cu vorba bună, i-a speriat cineva că îi va da în judecată pentru asta? Nu credeți că era de datoria voastră, a celor care vă mândriți că ne conduceți de atâția ani, să opriți pentru totdeauna aceste abuzuri? Asociația pescarilor sau a vânătorilor români nu are această putere. Dar voi da.

Ce naiba să facem, totuși, cu etnobiznisul ăsta? În primul și-n primul rând, AȚRU să nu mai arunce propriul gunoi asupra celor care nu au nicio vină. Asupra celor care de ani de zile îi atrag atenția că rezolvarea definitivă a acestei probleme nu poate fi amânată până la nesfârșit. AȚRU să-și asume responsabilitatea pentru toate cele întâmplate în ultimii 15 ani, pentru că etnobiznisul contra românilor din Ungaria a crescut și a înflorit exclusiv cu binecuvântarea, dacă nu cumva chiar și din inițiativa lor. Și după această asumare, să se pună pe treabă: să caute metode de desființare a fiecărei autogovernări ne-românești, bucată cu bucată, aflată în orice colț al țării. Eva Șimon

S-a deschis Muzeul vestigiilor noastre ortodoxe

Pe 13 noiembrie, în Jula, orașul de reședință al Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria a fost inaugurat Muzeul de vestigii ortodoxe bisericești. Vestigiile din expoziție sunt doar o parte din colecția tezaurului celor 19 biserici, ele reprezentând o parte integrantă din cultura și spiritualitatea românească ortodoxă de pe aceste meleaguri. Slujba de binecuvântare și sfințire a muzeului a fost săvârșită de PS Părinte Sofronie, Episcopul Oradiei și PS Părinte Siluan, chiriarhul locului.

Expoziția permanentă vernisată cu această ocazie îndeplinește o dorință și un vis de aproape două decenii al acestei comunități. Parohiile ortodoxe române au păstrat adevărate comori de artă și documente de arhivă din perioada secolelor XVII–XX. Valoarea exponatelor este unică și constă atât în rolul lor istoric și cultic, cât și în realizarea lor artistică. Piese de artă biseri-

ceput cu tăierea panglicii de la intrarea principală, de către cei doi ierarhi alături de care s-au aflat și ambasadorul României în Ungaria, domnul Victor Micula, de către deputații parlamentari Kovács József și Gheorghe Șimonca. După intrarea în instituție a fost săvârșită o slujbă de binecuvântare și au fost sfințite încăperile muzeului.

În deschidere, PS Părinte Siluan a vorbit celor pre-

s-au ocupat îndeaproape de inventarierea și organizarea tuturor obiectelor de patrimoniu, dar și prezentarea lor în volumul intitulat „Vestigiiile Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria”, apărut în două limbi, română și maghiară, și care a cunoscut două ediții tipărite, în anul 1999 și în 2013. În continuare, în cadrul festivității, la solicitarea PS Părinte Siluan și din încredințarea PF Părin-

cească, obiectele vechi de cult, icoanele pe sticlă, lemn și pânză, cărțile vechi de cult și veșmintele folosite la Sfintele Liturghii și alte sfinte slujbe, alcătuiesc tezaurul istoric, cultural bisericesc al comunităților ortodoxe românești din Ungaria, adunate și puse acum la loc de cinste. Cumpărarea imobilului și aranjarea muzeului s-a realizat cu sprijinul statului maghiar, care a acordat suma de 42.700.000 ft. La aranjarea expoziției și la restaurarea pieselor au contribuit mai mulți specialiști: muzeografele Emilia Martin și Elena Csobai, sprijinite de specialiști în domeniu de la Muzeul „Munkácsy Mihály” din Bichișciaba.

Momentul festiv de inaugurare a sediului Muzeului Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria a în-

zenți despre importanța acestui eveniment pentru comunitatea românească de aici și despre colecția de obiecte vechi bisericești a eparhiei, care a început să ia ființă în anul 1989, când toate obiectele bisericești de valoare de la parohiile noastre au început să fie adunate la Vicariatul Ortodox Român de la Jula, din vremea aceea, devenit mai târziu Episcopie. De asemenea, ierarhul a anunțat că prin binecuvântarea PF Părinte Patriarh Daniel, muzeul a fost pus sub ocrotirea Sfinților Martiri Brâncoveni. A subliniat sprijinul de care s-a bucurat Episcopia Ortodoxă Română a Ungariei din partea statului ungar, în vederea înființării acestui muzeu și, totodată, a mulțumit celor două muzeografe, Emilia Martin și Elena Ciobai, care

te Patriarh Daniel, doamnele Emilia Martin și Elena Csobai au fost distinse cu Diploma Omagială și Medalia Sfinților Martiri Brâncoveni, în semn de apreciere pentru întregul efort depus în realizarea muzeului.

PS Părinte Sofronie, Episcopul Oradiei, cel dintâi Chiriarh al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, a adresat un cuvânt de felicitare și binecuvântare clericilor și credincioșilor de aici cu prilejul acestui moment istoric pentru românii ortodocși din Ungaria și nu numai. „Doresc să transmit un gând de bucurie și de recunoștință față de înaintașii noștri comuni care ne-au lăsat comoara pe care o admirăm în momentele acestea.

(Continuare
în pag. a 12-a)

Hramul parohiei ortodoxe din Chitighaz

Parohia Ortodoxă Românească din Chitighaz, închinată Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, și-a sărbătorit la rândul ei hramul, în Duminica a XXIV-a după Rusalii, 9 noiembrie, și la o zi doar după ce Mai-marii Voievozilor Cetelor celor fără de trup, dimpreună cu toate cereștile și netrupeștile puteri au fost cinstite de către Biserica Dreptmăritoare de pretutindeni.

Cu acest prilej, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă în biserica din Chitighaz, în fruntea unui sobor format din părintele paroh Florin Olteanu, părintele Arhimandrit Calinic Covaci, și cei doi diaconi de la Catedrala Episcopală din Jula și în prezența multor credincioși, din parohie, dar și din România.

Răspunsurile la strană au fost date de un grup de elevi de la Seminarul Teologic Ortodox din Arad, care au bucurat sufletele credincioșilor și prin prezența lor au continuat și o frumoasă tradiție stabilită deja de mai mulți ani de zile, ca la hramul bisericii din Chitighaz să participe și credincioși ortodocși români din părțile Aradului, unde se află și localitatea de baștină a preotului paroh Florin Olteanu.

În cuvântul de învățătură, Preasfințitul Părinte Siluan a tâlcuit atât pericopa evanghelică duminicală, care ne aduce înaintea minune a învierii din morți a fiicei de numai 12 ani a lui Iair, mai-marele sinagogii, cât și celelalte evenimente dedicate în principal cinstirii Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, Ocrotitorii Parohiei Chitighaz și ai altor numeroase Parohii din cadrul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, dar și cinstirii Sfântului Ierarh Nectarie din Eghina, Făcătorul de minuni și Vindecătorul de boli, un Sfânt atât de cunoscut și de iubit de către credincioșii ortodocși români. La vremea cuvenită, Ierarhul a cuminecat cu Sfintele Taine mai mulți copii, iar Crezul și Tatăl nostru au fost rostite, de asemenea, de copii din această Parohie.

La finalul Sfintei Liturghii, toți credincioșii participanți la slujbă au fost invitați și la o agapă frățească, oferită prin grija Preotului Paroh și susținerea Primăriei din Chitighaz, a Autogovernării Românești din Chitighaz și a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, informeză Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Sărbătorirea Zilei Naționale de 1 Decembrie, în Ungaria

Budapesta
Cu prilejul Zilei Naționale a României, Ambasada României la

Budapesta organizează în ziua de 24 noiembrie, de la ora 19.30, o recepție la Teatrul RaM Colosseum

din Budapesta (str. Kárpát, nr. 23). Înainte de recepție, de la ora 18.00, în organizarea Institutului Cultural Român Budapesta va avea loc spectacolul „Suflet românesc” de Dan Puric.

Seghedin

Consulatul General al României de la Seghedin sărbătorește Ziua Națională cu o recepție la Hotelul Tisza din Seghedin. Evenimentul are loc pe 26 noiembrie, cu începere de la ora 18.00.

Jula

Consulatul General al României la Jula așteaptă invitații la Ziua Națională a României, vineri, 28 noiembrie. Recepția va avea loc în sala festivă a Hotelului Erkel din Jula, de la ora 17.00.

Gala Naționalităților din Ungaria

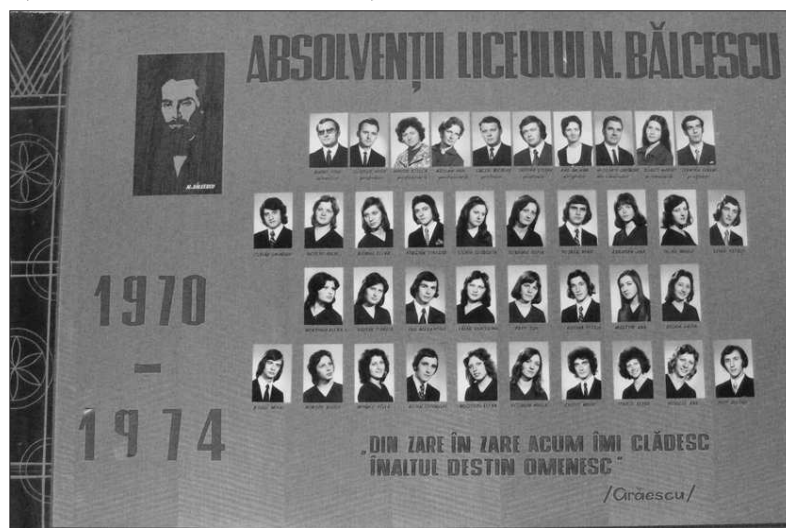
Institutul Cultural Maghiar din Budapesta va organiza Gala Minorităților 2014, duminică, 7 decembrie, cu începere de la ora 17.00. Evenimentul este organizat în fiecare an în preajma Zilei Minorităților și are loc la sediul Institutului Cultural Maghiar din Budapesta (sect. I, piața Corvin nr. 8). Premiul „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” este acordat pentru munca profesională și efor-

tul depus pentru păstrarea și transmiterea tradițiilor culturale ale minorităților naționale și etnice din Ungaria. La fel ca în anii precedenți, și de această dată va fi onorat cu un premiu și un reprezentant al comunității românești din Ungaria. Anul acesta, la Gala Minorităților va susține un program de dansuri populare Ansamblul Păstrătorilor de Tradiții din Aletea. A.B.

Întâlnire de promoție după 40 de ani

Vineri, 28 noiembrie, la Jula se vor întâlni foștii absolvenți ai Liceului „N. Bălcescu”, promoția 1970–1974. La 40 de ani de la absolvirea liceului, foștii elevi se vor aduna după amiază de la ora 17.00 la liceul aflat în piața Liceum nr. 2, la o oră de dirigiență, unde vor evoca amintiri și vor povesti despre viața lor. La întâlnire sunt așteptați să participe 21 de absolvenți. Organizatorul Mihai Cserháti ne-a informat că promoția 1970–1974 a numărat 28 de elevi, dintre care 5 absolvenți au trecut la cele veșnice, iar 2 sunt bolnavi. Dirigința clasei a fost profesoara Iuliana Jurău Rad. A.C.

Se pot face propuneri pentru premiul județului Bichiș

Consiliul Județean Bichiș a lansat recent cererea de a se înainta propuneri pentru „Premiul minorităților din județul Bichiș”. Propunerile se pot face pentru un candi-

dat sau un colectiv al fiecărei minorități din județ, până pe 25 noiembrie, și pot fi înaintate la sediul Consiliului Județean Bichiș (5600 Bichișciaba, Aleea Árpád nr. 18).

Anul acesta, Gala Naționalităților din județul Bichiș va avea loc, conform planurilor, pe 18 decembrie, la Căminul cultural „Gheorghe Du-lău” din Micherechi. A.B.

Pe scurt...

BUDAPESTA

În organizarea Institutului Cultural Român Budapesta, Nina Mihăilă va reprezenta pentru prima dată România la Festivalul de animație „Ani-logue” din Budapesta, în perioada 19–22 noiembrie, în calitate de membră a juriului. De asemenea, în 22 noiembrie 2014, de la ora 22.15, filmul ei de animație „Ploaia” (1:22 min) va fi proiectat la Cinematograful Uránia din Budapesta. Cu câteva zile mai devreme, pe 19 noiembrie, a fost vernisată expoziția de fotografie „Ceruri, ape, pământ”, semnată Nina Mihăilă, la Biblioteca de Limbi Străine din Budapesta (1056 Budapest, Molnár u. 11). Expoziția este deschisă în perioada 19 noiembrie – 10 decembrie 2014.

SEGHEdin

Duminică, 23 noiembrie, de la ora 18.00, Filiala Seghedin a Institutului Cultural Român Budapesta prezintă filmul artistic românesc „Filantropica” la sala Balázs Béla a Cinematografului Belvárosi Mozi din Seghedin. Difuzat sub genericul „Dinică 80+”, filmul regizat de Nae Caranfil în anul 2002 este una dintre ultimele realizări ale actorului român Gheorghe Dinică, omagiat anul acesta atât la Budapesta, cât și la Seghedin, la opt decenii de la nașterea sa. Pe 27 noiembrie, de la ora 18.15, Filiala Seghedin a Institutului Cultural Român Budapesta organizează în același loc o vizionare a filmului pentru elevii de la liceele „Radnóti Miklós” și „Ortutay Gyula” din Seghedin.

SEGHEdin

După succesul de anul trecut al corului „Pro Musica” din Jula, la Filiala Seghedin a ICR Budapesta, pe 5 decembrie, corul julan este invitat să susțină un concert de colinde românești. Amplul repertoriu al corului este alcătuit din colinde românești, precum și din lucrări de muzică bisericească ortodoxă.

JULA

Sărbătorirea hramului Catedralei Sf. Nicolae din Jula este programată pentru ziua de vineri, 5 decembrie. Dimineața de la ora 10.00 se va săvârși o slujbă arhierescă, după care copiii școlii și grădiniței din Jula se vor prezenta cu un program de cântece și poezii.

GHID DE SUPRAVIEȚUIRE
A LIMBII ROMÂNESă scriem corect
românește!

„Mi-ar place să prezint o emisiune”. Exprimare des întâlnită, mai ales la vedetele care țin primele pagini în presă. De ce nu este corectă zicerea?

Nu există forma „a place”, infinitivul verbului fiind „a plăcea”. Condițional-optativul în limba română se formează cu verbul auxiliar „a avea” și cu infinitivul verbului („a plăcea”).

Corect: „mi-ar plăcea”

Incorect: „mi-ar place”.

O problemă de limbă des întâlnită este și folosirea cuvântului „datorită” și „din cauză”. Folosirea lor generează, în practică, anumite confuzii. Diferența dintre cele două vorbe este următoarea: din punctul de vedere al celui ce cuvântă, „datorită” trebuie să fie legat de un efect favorabil, plăcut, convenabil, în timp ce „din cauză”, de unul negativ, nemulțumitor, defavorabil.

„Datorită lui, am reușit să învăț pentru acest examen.”

Greșit: „Datorită alcoolului, a ajuns cu mașina în șanț”. (Din cauza alcoolului, a ajuns cu mașina în șanț.)

„Din cauza ei, n-am ajuns la timp la gară.”

Greșit: „Din cauza vremii înșorite, au ieșit pepeni gustoși.” (Datorită vremii înșorite, au ieșit pepeni gustoși.)

Dacă am spune: „Multe lucruri merg prost datorită corupției”, propoziția ar avea, în esență, ceva absurd: ca și cum ar trebui să fim recunoscători corupției că ne-a ajutat să ne ducem de răpă. E drept, sunt posibile contexte în care e corectă folosirea lui „datorită” (care e sinonim cu „grație” sau cu „mulțumită”), deși efectul a fost negativ: e vorba de contexte ironice, sarcastice, batjocoritoare: Mulțam, stimabile, datorită dumitale sunt în halul asta! Adică, ce mai: îți sunt profund îndatorat pentru câte rele mi-ai făcut! Există și situații când diferența dintre cele două posibilități dispăre. E vorba de acele împrejurări, de acele enunțuri în care subiectivitatea celui care vorbește nu are nici un amestec, acelea în care este exclusă logic vreo participare sufletească. În genere, într-o asemenea postură se află adevărurile științifice: „din cauza atracției universale descoperite de Newton, corpurile cerești au orbite previzibile” sau „datorită atracției universale, corpurile cerești au orbite previzibile” – este exact același lucru. Sau: „Apa se evaporă datorită căldurii / Apa se evaporă din cauza căldurii” – cele două propoziții sunt în mod egal corecte.

În concluzie: dacă efectul, rezultatul este din punctul nostru de vedere unul Bun, vom folosi „datorită”; dacă este unul rău, vom folosi „din cauza”.

Pentru că „față în față” nu a fost de ajuns și vorbitorii de limba română au insistat să folosească „vis-à-vis”, acesta din urmă a intrat în limbă și, firește, l-am preluat fonetic. Conform regulilor actuale, corect este „vizavi”.

Nu de puține ori, în cazul unui cuvânt intrat relativ recent în limba română, suntem tentați să-i păstrăm grafia din limba de proveniență, cu toate că mulți termeni au fost preluați și adaptați limbii române. Amintim aici „monșer”, „vizavi”, „schi” sau „mersi”, care se scriu și se pronunță la fel. Prin urmare, în aceste cazuri nu vom folosi grafia din limba de proveniență, adică „mon cher” (fr.), „vis-à-vis” (fr.), „ski” (fr.) ori „merci” (fr.). Cu toate acestea, există și substantive împrumutate din limba engleză care nu au fost asimilate grafic în limba română: „party”, „shopping”, „showbiz” etc. DOOM permite, însă, în cazul cuvintelor „rugbi” sau „penalti”, dubla grafie: scriem „rugbi” sau „rugby” și „penalti” sau „penalty”.

Adriana Nyári de la Liceul
„N. Bălcescu” a fost aleasă
primarul-elev al Julei

Sute de elevi ai liceelor din Jula au trăit, zilele trecute, momente emoționante în cadrul concursului orașenesc „Gyudin”. Miza a fost una mare: cine va fi numit în funcția de primar-elev al Julei? Un lucru a fost cert, primarul-elev va fi persoana de sex feminin, deoarece contracandidații Adrianei au fost toate fete.

În zilele de 10–13 noiembrie, orașul a fost mai zgomotos ca altă dată, elevii au pregătit filmulețe pentru campania electorală, au participat la concerte, au făcut campanie, șamd. Candidata liceului pentru postul de primar al elevilor julani a fost *Adriana Nyári*, elevă în clasa a 11-a. În campania electorală au participat alături de liceul „N. Bălcescu” și alte licee din oraș precum Liceul „Erkel” și Liceul „Karácsonyi”. Numele noului primar al elevilor a fost comunicat joi, 13 noiembrie. Spre marea bucurie a elevilor și a profesorilor, după o campanie promovată pe Facebook și pe teren prin întâlniri personale cu liceenii, Adriana a câștigat concursul și a preluat cheia orașului de la viceprimarul orașului Jula, *Kónya István*. Adriana a fost aleasă pentru un timp de un an și își propune să organizeze mai multe programe comune cu școlile din oraș.

Foto: bekesifi.hu / Bencsik Ádám

– Acest rezultat nu-l puteam obține fără ajutorul profesorilor, elevilor și bineînțeles a acelor elevi, care învață la Jula și au votat pentru mine. Eu cred că lucrul acesta l-am primit de la Dumnezeu. Nu știu precis câte voturi am primit, dar m-am bucurat nespuse pentru rezultatul obținut, pentru că știu bine câtă energie și cât timp am investit în timpul campaniei electorale. Pentru anul viitor

doresc să organizez programe pe placul tuturor elevilor care învață în acest oraș, schimburi culturale de elevi cu școli din Jula, cu scopul de a cunoaște mai bine spațiul cultural din care provine fiecare elev, colecte de donații de Crăciun pentru cei săraci, zile gastronomice și sportive, să mergem la săniuș, șamd, ne-a informat Adriana Nyári, primar-elev al Julei. A.C.

„Învăță de la toate!” Ziua poeziei creștine în limba română

Învăță de la apă să ai statornic drum,
Învăță de la flăcări, că toate-s numai scrum.

Învăță de la umbră să taci și să veghezi,
Învăță de la stâncă cum neclintit să crezi.

Învăță de la soare cum trebuie să apui,
Învăță de la piatră, cât trebuie să spui.

Învăță de la vântul ce adie pe poteci,
Cum trebuie prin lume de liniștit să treci.

Învăță de la toate, că toate-ți sunt surori,
Cum trebuie să treci frumos prin viață,
cum poți frumos să mori.

Învăță de la vierme, că nimeni nu-i uitat,
Învăță de la nufăr să fii mereu curat.

Învăță de la flăcări ce avem de ars în noi,
Învăță de la ape să nu dai înapoi.

Învăță de la umbră să fii smerit ca ea,
Învăță de la stâncă să-nduri furtuna grea.

Învăță de la soare, ca vremea să-ți cunoști,
Învăță de la stele, că-n cer sunt numai oști.

Învăță de le greier, când singur ești să cânti,
Învăță de la lună, să nu te înpăimânți.

Învăță de la vulturi când umerii ți-s grei,
Și du-te la furnică să vezi povara ei.

Învăță de la floare să fii gingaș ca ea,
Învăță de la oaie să ai blândețea sa.

Învăță de la păsări să fii mai mult în zbor,
Învăță de la toate, că totu-i trecător.

la seama fiu al jertfei prin lumea care treci,
Să-nveți din tot ce piere, cum să trăiești pe veci!”
(Traian Dorz)

În 8 noiembrie 2014, o minunată sâmbătă de „toamnă aurie”, anotimp al culegerii roadelor, a fost și vremea unei recolte sufletești la catedra și lectoratul român de la Seghedin, sălaș prin excelență al învățării. Călăuziți de astfel de comandamente, profund creștine și totodată universal valabile, elevi de gimnaziu și de liceu, însoțiți de profesori de limba română sau de religie, din 7 localități aflate de o parte și de alta a graniței dintre România și Ungaria, au participat alături de studenții și cadrele didactice

ale catedrei și ale lectoratului, de invitați reprezentanți ai diplomației și ai comunității românești, de jurnaliști și artiști, la evenimentul cultural „ÎNVAȚĂ DE LA TOATE!” – Ziua poeziei creștine în limba română.

Atelierul transfrontalier de creație și cenaclu pentru elevi, inițiat în octombrie 2013, se află la cea de a doua ediție, grație conducerii unui proiect realizat de șefa catedrei, conf. univ. dr. Mihaela Bucin, în colaborare cu lectorul român Elena Sandu, finanțat de Departamentul de politici

pentru relațiile cu românii de pretutindeni al Ministerului de Externe. Prima ediție a acestei activități a fost organizată și găzduită de către Catedra de limba română în colaborare cu Autogovernările de Naționalitate Română din Seghedin și Hódmezővásárhely, în 26 octombrie 2013, și a fost inspirată de faptul că începând cu anul școlar 2013/2014 au fost introduse în curricula școlară a elevilor din Ungaria, deci și a elevilor de minoritate națională română, ore de religie și etică. Având în vedere că această componentă educațională a lipsit până în acest moment, Catedra de limbă română a dorit să vină în sprijinul dascălilor din învățământul preuniversitar, care predau noile discipline religie și etică atrăgând atenția asupra poeziei creștine românești ca patrimoniu ideatic genuin românesc și ca inestimabilă sursă etnoculturală, valorificabilă în metode didactice alternative și/sau complemen-

tare, subsumabile obiectivelor disciplinelor în cauză. Reper axiologic puternic, religia este strâns legată de limba și tradițiile poporului român, poezia cu tematică moral-creștină fiind un liant și un catalizator al sentimentului identitar, deopotrivă prin mesajul etic-religios, prin vehiculare lingvistică și prin emoția artistică. Tot poezia creștină a reprezentat în intenția organizatorilor un factor de coeziune ecumenică, platformă comună menită să întărească sentimentul identitar ro-

mânesc al elevilor de naționalitate română, indiferent de cultul căruia îi aparțin.

Într-o atmosferă însuflețită de dragostea pentru poezia creștină românească, recitată, interpretată muzical și valorificată într-un atelier creativ, noua ediție a fost dedicată poetului creștin Traian Dorz, cu prilejul a 100 de ani de la naștere, poet român a cărui creație izvodită în ani grei de detenție comunistă, a fost prea puțin cunoscută și recunoscută până acum.

Lect. Elena Sandu

Săptămâna limbii materne la școala din Micherechi

În ultima săptămână din luna aceasta, de luni până vineri, școala generală din Micherechi va organiza Săptămâna limbii materne. Luni, toate orele de curs vor fi ținute de către elevi în limba română, după care în aula școlii va avea loc o deschidere festivă. Pentru elevi vor mai fi organizate și alte concursuri, precum concursul de citire expresivă. Într-o altă zi, elevii din ciclul primar vor prezenta

colinde de Crăciun, iar cei din ciclul gimnazial vor participa la concursul karaoke, la care vor cânta o melodie românească în sistem karaoke. Într-o altă zi, un grup de elevi de la Palatul Copiilor din Oradea vor prezenta un program cultural, cu dansuri, cântece și scenetă în limba română. Vineri, de la ora 10.00 va avea loc concursul național de ortografie „Gheorghe Martin”. A.C.

Simpozion științific la Jula, la a 24-a ediție

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria organizează cea de-a XXIV-a ediție a Simpozionului științific în zilele de 22–23 noiembrie 2014, cu începere de la ora 10.30, la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (Jula, str. Gh. Doja nr. 8).

Pe parcursul celor două zile, publicul va putea asculta următoarele prelegeri: Cornel Sigmirean (Tîrgu-Mureș) – Biografii celebre și memorie istorică: învățații Școlii Ardeleane; Silvia Corlăteanu-Granciuc (Chișinău) – Basarabia sub stăpânirea rusească; Iulia Mărgărit (București) – Din culisele anchetei dialectale (cu privire la rolul informatorului); Maria Marin (București) – Sensul evoluției specifice graiului vorbit de românii din Ungaria; Vasile Dobrescu, Adrian Onofrei (Tîrgu-Mureș) – Pe front și în spatele frontului. Consemnări din zona Bistriței și Năsăudului des-

pre evenimentele din Primul război mondial; Gabriel Moisa (Oradea) – Ileana Ardelean, membră a grupului Adrian Mihut, în închisorile comuniste; Elena Rodica Colta (Arad) – Rolul Tribunei poporului din Arad la cunoașterea folclorului românesc din imperiu; Ana Borbély (Budapesta) – Lingvistică pozitivă; Grigore Poiendan (Micherechi) – Colindele legate de sărbătorile de Crăciun la românii din Ungaria; Stella Nikula (Jula) – Condiția de ființă umană; Elena Csobai (Bichișciaba) – Comunitatea românească din Apateu; Emilia Martin (Jula) – Figura lui Bologu în memoria colectivă; Maria Berényi (Budapesta) – Membrii familiei Babeș.

În cadrul simpozionului, vor fi lansate publicațiile Institutului, apărute în anul 2014 și se va vernisa expoziția artistelor Adela Kiss și Aurelia Nemeș.

E.Ș.

Reuniunea Comisiei Mixte de Istorie Româno-Ungară

În zilele de 4–6 noiembrie a avut loc, la Budapesta, a 22-a sesiune a Comisiei Mixte de Istorie Româno-Ungară.

Comisia a fost înființată în anul 1971, în baza unui acord academic de colaborare între cele două academii de științe din România și Ungaria. Comisia are doi președinți: din partea română, academician Dr. Nicolae Edroiu, iar din partea ungară, profesor universitar Dr. Miskolczy Ambrus. Comisia se întrunește o dată la doi ani, prin rotație, în România și Ungaria și creează un prilej de schimb de informații. Temele de istoriografie sunt de interes comun și, așa cum preciza academician Nicolae Edroiu, scopul acestor întruniri este de a colabora la descoperirea adevărului istoric. A precizat că în decursul celor patru decenii de existență, comisia a avut perioade faste și mai puțin faste, a fost chiar o perioadă de șapte ani, între 1986 și 1993, când sesiunile au fost întrerupte.

În acest an, sesiunea comisiei mixte de istorie a fost găzduită de Institutul de Cercetări al Științelor Umane și Institutul de Istorie din cadrul Academiei Ungare de Știință. Tema aleasă pentru acest an a fost: „Perspectivele antropologice ale istoriei: anul 1914 în Europa”. Așa cum a precizat și profesor universitar Szász Zoltán, prin lucrările alese nu și-au propus să creeze o imagine

globală despre Primul Război Mondial, ci să evidențieze câteva aspecte care aparent nu sunt majore, dar pentru specialiști dau alte perspective.

Au fost prezentate teme într-un spectru larg: de la politica religioasă a Casei habsburgice: *Teologia politică a Dinastiei Habsburgice*, susținută de Bogdan Ivanov, consilier cultural la Mitropolia Ortodoxă a Clujului, *Greco-catolicismul din Transilvania după Primul Război Mondial*, susținută de cercetător științific Remus Câmpeanu de la Institutul de istorie din Cluj, *Gheorghe Alexici – Reforma și Primul Război Mondial*, susținută de conferențiar universitar Nagy Levente, șeful Catedrei de Limba și Literatura Română din Budapesta, și până la teme precum: Jo-

curi de copii din perioada Primului Război Mondial de Vörös Boldizsár, sau *Reclame din timpul Primului Război Mondial* de Szabó Dániel, susținute de cercetători științifici ai Institutului de Istorie ai Academiei Ungare de Știință.

O temă interesantă a fost și *Modernizarea socială*, prezentată de cercetătorul Fónagy Zoltán, prin care a arătat cum a influențat Primul Război Mondial viața de zi cu zi și cum a schimbat rolul și locul femeii în cadrul societății.

Participanții la sesiune au discutat și despre posibilitatea ca pe viitor comisia să funcționeze în cadrul unor proiecte europene, cu precizarea ca aceasta să-și păstreze specificul determinat de zona geopolitică și de tradițiile celor două țări.

Gabriela Enea Elekes

Faima meseriei răspândită din tată-n fiu

Interviu cu Teodor Netea din Micherechi

În satul Micherechi, aproape în fiecare gospodărie găsim câteva sere, în care se cultivă zarzavaturi pentru ca ele să fie vândute pe piețele din țară și nu numai. Grădinăritul, meseria pentru întreținerea familiei, a devenit un renume al micherechenilor. Tot în această localitate, trăiește un om, care pe lângă cultivarea zarzavaturilor confecționează și bătrâna mătură. El se numește *Teodor Netea*, care mai bine de 50 de ani practică această îndeletnicire. Bace Toader povestește că a învățat să facă mături de la socrul său. Activitatea propriu zisă o face cu multă răbdare, sârguință numai pentru uzul casnic al familiei, și nu pentru vânzare. După cum spune el, fiecare gospodar are nevoie de mături ca să-și curețe curtea și trotuarul. Activitatea propriu-zisă are loc mai ales în timpul iernii, pentru că atunci este mai puțin lucru în jurul casei. Până ca aceasta să ajungă în casă este o cale lungă, despre care ne dezvăluie amănunte interlocutorul Teodor Netea.

– În fiecare an, primăvara, la începutul lunii aprilie sădesc tătarcă cu ajutorul unei mașini făcută de mine. Sămânța se seamănă în pământ bun, bine pregătit. Pe la capătul lui august, când sămânța este coaptă, tătarcă este secerată, iar apoi este scuturată de semințe. Am o mașină care face treaba asta. Este bine să fie recoltată înainte de ploie, ca să nu negrească și să nu se putrezească. După scuturare urmează sortarea în trei categorii. Apoi tătarcă trebuie legată în snopi și pusă în loc uscat. Tătarcă, pe care o vedeți aici, este recolta din vara anului aces-

ta și îmi ajunge pentru foarte multe mături. După ce am legat recolta în snopi, înainte de a fi prelucrată o pun pentru o oră în apă pentru ca să se moaie și să fie mai ușor la prelucrat, a început să ne povestească bace Toader.

A învățat meseria de la socrul său

Bace Toader spune că meseria a învățat-o de la socrul său.

– M-am căsătorit pe 4 martie 1964. Am avut atunci 22 de ani. Eu am venit să stau la socri, pentru că nevasta mea nu a avut frați, iar eu nu am avut unde să stau pentru că am

fost săraci. Mi-a părut bine că m-au primit la ei. Pe socrul meu l-am văzut cum lega mături. Ceea ce am văzut m-a interesat foarte mult. Atunci am decis că și eu o să continui această îndeletnicire. Începând din anul 1964 am legat mături numai pentru familie. Când am avut nevoie de ele, atunci am legat. Noi nu am mai cumpărat mături de loc.

O mătură are șapte părți

– Primele trei păpuși, cum se zice la noi, sunt legate de coada măturii, apoi peste ele sunt alte două care sunt puse invers, care sunt umerii, care dau forma definitivă a măturii, iar peste umeri trebuie pus acoperiș. Trebuie să fii atent la fiecare fir ca să stea drept. Până la urmă vine cusutul la menghină. Pentru a proteja mâinile de înțepăturile acului mi-am făcut mănuși. Mătura este cusută cu trei rânduri de ață. Asta este ocupația

mea. Mai demult munca era mai grea pentru că nu existau mașini, explică meșterul Netea. Bărbatul spune că toată viața a lucrat fiindcă i-a plăcut și îi place munca. Toate instrumentele pe care le folosește la fabricarea măturii sunt făcute de dânsul.

– Sunt fericit că pentru această îndeletnicire este interesat și fiul meu, Tiberiu, care cu siguranță va prelua ștafeta și va învăța să lege mături, așa cum am învățat și eu de la socrul meu, ne-a spus bace Teodor.

A.C.

Gheorghe Zamfir a fost decorat în Republica Moldova

Artistul a fost decorat de președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, cu cea mai înaltă distincție de stat. A primit Ordinul Republicii pentru merite deosebite în dezvoltarea artei muzicale. Președintele Timofti a mărturisit că admiră creația artistului, i-a

urat sănătate și multe realizări profesionale.

Gheorghe Zamfir spune că e atașat trup și suflet de oamenii din Moldova încă din anii '90. El a susținut un concert, marți seara, la Bălți. Zamfir a vândut peste 120 de milioane de discuri în toată lumea.

Soacra, „cauza principală a două treimi dintre divorțuri”

Potrivit unui studiu, 63% dintre soțiile divorțate au recunoscut faptul că mamele, de ambele părți, au avut cea mai mare influență asupra deciziei de separare.

Influența părinților are o contribuție majoră în decizia cuplurilor de a se despărți, indică rezultatele unui nou studiu, conform căruia mamele sunt vinovate de două treimi dintre divorțuri. 63% dintre soțiile divorțate au recunoscut faptul că mamele, de ambele părți, au avut cea mai mare influență asupra deciziei de separare. O persoană din

zece a mărturisit că a decis să pună capăt căsniciei la sfatul fraților sau sorerilor. Circa 6% din foștii soți susțin că un rol important în acest pas decisiv l-au jucat copiii.

De cele mai multe ori, părinții își încurajează copiii să se despartă, accentuând asupra diferențelor și criticând partenerul sau partenera fiului sau a fiicei lor. În cele din urmă, 67% din persoanele participante la studiu au declarat că s-au bucurat de sprijinul familiei, care le-a determinat să facă un pas spre divorț.

De ce fetele poartă roz și băieții poartă albastru?

Dacă ar fi să dăm un răspuns scurt și onest la întrebarea asta, ar trebui să răspundem: „Naiba știe!” Deși e un fapt cvasi-unanim acceptat în societatea occidentală, această corespondență dintre sexul bebelușilor și culorile „adecvate” e totodată o mare enigmă pentru sociologi, antropologi, istorici, care se străduiesc să înțeleagă rădăcinile acestor preferințe, devenite normă culturală.

De când datează această „modă”? N-a fost mereu ca acum: oricât de bine înrădăcinat ar fi acest obicei în societatea noastră, – ceea ce dă impresia că ar fi foarte vechi –, de fapt, datează doar de câteva decenii și pare mai degrabă rezultatul unei convenții consolidate prin forța marketingului. Dar povestea istorică, în sine, e foarte interesantă, pentru că arată cât de influențabili pot fi oamenii în unele privințe: conservatori, inflexibili și rezistenți la schimbare din multe puncte de vedere, se dovedesc alteori deosebit de permeabili la alte influențe și își însușesc idei și obiceiuri pe care apoi le pun în practică atât de obstinat, de parcă niciodată n-ar fi făcut altfel. Misterele culturii umane...

Preocuparea pentru modă a existat, întotdeauna, în rândul claselor mai prospere ale societății (oamenii săraci mulțumindu-se să-și îmbrace copiii cum puteau), așa că o analiză a evoluției „modei” pentru bebeluși se concentrează asupra acestor pături sociale mai înstărite.

Multă vreme, numeroși copii mici au purtat, până pe la 6 ani, o îmbrăcăminte ce putea fi socotită „neutră” în raport cu sexul; de pildă, rochițe albe, care erau purtate atât de băieți, cât și de fete. Foarte probabil, era vorba mai puțin de simbolismul albului (puritate, inocență etc.), cât de considerente practice: copilașii se murdăresc tare și hainele albe puteau fi fierse și tratate cu înălbitori, pentru a le curăța ca lumea, în vreme ce hăinuțele vopsite n-ar fi rezistat la fel de bine unor asemenea tratamen-

te, explică Jo B. Paoletti, istoric la University of Maryland.

Băieții ceva mai marișori purtau haine de tot felul de culori, inclusiv roz. Rozul era, pesemne, văzut ca un derivat al roșului, o variantă mai „diluată” a acestuia, iar roșul a fost, multă vreme, o culoare asociată cu masculinitatea, cu forța virilă și curajul. Stau mărturie destule dovezi, de la tunicile și mantilele militarilor romani până la tunicile roșii ale uniformelor soldaților britanici în secolele XVIII și XIX. Și cum băieții erau priviți ei înșiși ca niște versiuni „estompa-te” de bărbați, nu era deloc nepotrivit pentru un băiat să poarte roz.

Oricum, în secolul al XIX-lea, rochița era îmbrăcăminte a copiilor mici, fie ei băieți ori fete, și dacă o mamă voia să-i pună băiețușului ei o rochiță roz în loc de una albă, nu încălca nici o tradiție culturală.

Acum câțiva ani, într-un autobuz, pe DN 1. În dreptul Aeroportului Băneasa, a trecut, la mică distanță prin fața autobuzului (200–300

de metri), zburând foarte jos, fiindcă venea la aterizare, un avion al companiei Wizz Air, vopsit în roz, violet și alb. A fost un moment spectaculos în felul lui, cu avionul văzut așa de mare și de aproape. Cei câțiva copii care se aflau în autobuz au fost în delir, iar o fetiță a exclamat: „Mama, uite, asta e avionul de fete!!!”

Deci, la ora actuală, în lumea de tip occidental – din care cu onoare facem parte și noi, românii – toată lumea, de la mic la mare, „știe” că rozul e pentru fete.

O să ieșim vreodată de sub tirania acestei convenții? O mișcare de revoltă individuală se vede pe alocuri, la unii părinți care refuză, cu bună știință, să se supună acestei tradiții. Alții, pur și simplu, nici nu-și pun problema. Dacă e doar o convenție a modei, ca multe altele, va avea probabil o viață limitată; o să pălească, la un moment dat, apoi o să se stingă... poate lăsând loc altei convenții, tot așa de bine înrădăcinate.

TV

Șantaj

Vineri, 21 noiembrie, ora 18.00, TVR Internațional

Ecranizare a romanului „Omul de la capătul firului” de Rodica Ojog-Brașoveanu. O bandă de falsificatori de diplome universitare își selecționează clienții din rândul tinerilor de talent, pe care-i ajută să se distingă pentru ca, ulterior, prin șantaj, să le smulgă secretele de producție. O profesoară de matematică le vine de hac. „Filmul este o spectaculoasă investigație polițistă, în centrul căreia se află maiorul Minerva Tutoș (Ileana Stana Ionescu), minte rece și suflet cald, anchetator aprig, cu limba ascuțită când e vorba de ticăloșii, și șepi rotunjiți când e vorba de fostul ei elev și colaborator (Sebastian Papaiani).” – Eva Sârbu – 1981 (Cinema).

Medici de gardă

Sâmbătă, 22 noiembrie, ora 17.00, TVR 1
Format original, produs de regizorul Petre Năstase, emisiunea este prezentată de o echipă tânără și entuziastă de medici, din care fac parte cardiologul Nicoleta Ferariu, oftalmologul Olga Melnic, plasticianul Gad Renert și stomatologul Alexandru Paraschiv. Timp de o oră telespectatorii pătrund în lumea medicală în cel mai spectaculos mod cu putință. Cei patru Medici de gardă vor educa publicul larg cum să se mențină sănătos prin respectarea celor mai eficiente și verificate metode. Medicii de gardă vor aduce în fața telespectatorilor realitățile medicale ale momentului și vor atrage atenția asupra pericolelor la care ne expunem fiecare dintre noi atunci când ignorăm sfatul doctorilor. Publicul din studio și telespectatorii vor fi captivați de felul în care cei patru medici vor prezenta informațiile de ultimă oră: prin demonstrații spectaculoase, proceduri medicale impresionante și reacții chimice neașteptate, făcute chiar sub ochii lor.

După 25 de ani: Memorie fără sfârșit – Decembrie '89

Duminică, 23 noiembrie, ora 22.00, TVR 1
Mircea Dinescu este gazda unei serii de documentare intitulată „Memorie fără sfârșit – Decembrie '89” care pune accent pe opiniile oamenilor obișnuiți, ale urmașilor celor dispăruți în acele zile. Numele lui este direct legat de Revoluția Română din 1989, dar și de ceea ce a însemnat mișcarea de dizidență din România. În același timp, vor fi rememorate cele mai fierbinți momente ale Revoluției de către cei care au determinat fuga soților Ceaușescu în urmă cu 25 de ani. Va fi o privire detașată îndreptată asupra evenimentelor de atunci: așteptări, dezamăgiri, speranțe, comparații atunci și acum.

TEATRU

Festivalul Internațional de Teatru Clasic 2014, la Arad

În perioada 21–30 noiembrie 2014, Primăria Municipiului Arad, Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad, împreună cu alți parteneri tradiționali, organizează ediția aniversară – cu numărul XX – a celui mai longeviv eveniment al teatrului din această parte a României.

În program:

21 noiembrie, ora 19, sala mare Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad „REVIZORUL” de N.V. Gogol

22 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul Național Cluj Napoca „LIVADA DE VIȘINI” de A.P. Cehov

23 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul „Regina Maria” Oradea „A DOUĂSPREZECEA NOAPTE”, de William Shakespeare

24 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul „Radu Stanca” Sibiu „MOZART STEPS”, un spectacol de Gigi Căciuleanu

25 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul Odeon București „TITANIC VALS” de Tudor Mușatescu

26 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul Tineretului Piatra Neamț „O LADĂ”, creație colectivă după I. Creangă

26 noiembrie, ora 21.00, sala Studio Gođot Café Teatru „CÂNTEC DE LEAGĂN” – O POVESTE DESPRE MARIA TĂNASE

27 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul Național Belgrad „MUTTER COURAGE ȘI COPIII SĂI”, de B. Brecht

28 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul Metropolis București „TARTUFFE SAU IMPOSTORUL”, de Moliere

28 noiembrie, ora 21.00, sala Studio Teatrul Maghiar „Csiky Gergely” Timișoara „7/7”

29 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul ACT București „PĂI... DESPRE CE VORBIM NOI AICI, DOMNULE?” de Cătălin Ștefănescu, după romanul Moromeții de Marin Preda

30 noiembrie, ora 19.00, sala mare Teatrul Național București „SCRISOAREA” – după O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale, regia: Horațiu Mălăele

30 noiembrie, ora 21.00, sala Studio ArCub București „ÎNSEMNĂRILE UNUI NEBUN”, de N.V. Gogol

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

24 NOIEMBRIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

25 NOIEMBRIE, MARȚI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Sport 16.30: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Miorița – serial realizat de Radio România Cultural. 17.55: Încheiere

26 NOIEMBRIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport: Clubul suporterilor 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

27 NOIEMBRIE, JOI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Istoria creștinismului 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.55: Încheiere

28 NOIEMBRIE, VINERI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

29 NOIEMBRIE, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.30: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Daniela Băcilă, Radio Timișoara 17.55: Încheiere

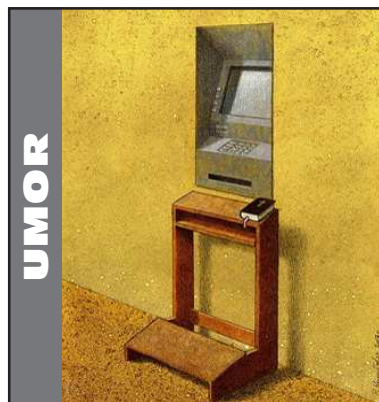
30 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 26 noiembrie, m1, ora 13.00
joi, 27 noiembrie, Duna TV, ora 7.00

În programul românesc al postului public de televiziune, de această dată, o să puteți vedea un montaj despre deschiderea Expoziției Permanente a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria și un interviu cu atleta Simona Juhász-Staicu, o maratonistă româncă, care și anul acesta a devenit campioana a Ungariei, și ani de-a rândul a reprezentat această țară la competițiile internaționale.
Realizator: Tiberiu Boca

MICA PUBLICITATE

Casă de vânzare în cartierul „Orașul Mic Românesc” din Jula

Casă de vânzare la doar câteva sute de metri de la stațiunea termală Jula, într-un mediu plăcut, și curte, în localitatea Jula. Imobilul are living, bucătărie, sufragerie și trei camere, baie, WC și încălzire centrală cu gaz sau cu lemne. În curte sunt clădirile anexe: garaj, un spațiu pentru lemne. Imobilul are 156 mp și este urgent de vânzare, preț informativ 60.000 euro sau 18 milioane de forinți negociabil. Imobilul se află în orașul Jula, pe strada Szilva la nr. 5. Mai multe informații la telefon +36-70/6308407, adresa e-mail: tiberiu.boca@gmail.com.

Glume

Putin a declarat că de fapt trupele rusești n-au vrut să invadeze Ucraina, dar foloseau Google Maps.

♦ ♦ ♦

Examenul pentru obținerea permisului de conducere. Blonda urcă în mașină.
– Mulțumesc, ați picat!, spune examinatorul.
– Cum să-l pic când nici nu am pornit?
– V-ați așezat pe bancheta din spate!

♦ ♦ ♦

Aseară, în timp ce dezlegam integrale, o întreb pe nevastă-mea:
– Partenerul de viață al femeii...
– Amant? răspuse ea.
– Nuuu... Din trei litere!
– Bou?

♦ ♦ ♦

O așezare veche de aproape șase milenii a fost descoperită sub ruinele unei cetăți dacice. UDMR susține că încă sunt maghiari care achită ratele pentru ea.

♦ ♦ ♦

Obama e primul negru care a intrat la Casa Albă fără mop.

♦ ♦ ♦

Dovada că există civilizații extraterestre inteligente e faptul că nu ne-au contactat!

♦ ♦ ♦

Azi-dimineață, nevastă-mea a început să urle la mine:
– E numai vina ta!
– Dar ce am făcut?
– Lasă-mă un minut să mă gândesc, ... abia m-am trezit.

♦ ♦ ♦

Cartea de plângeri a unui hotel de pe plaja spaniolă.
Americani: Mizerabil hotel, în toate lifturile, doar muci de țigară.
Est Europeanii: Straniu hotel. În lift nu se știe de ce, nu ai voie în smoking, așa și scrie: „No Smoking”, dar bine măcar că nu se interzice fumatul.

S-a deschis Muzeul vestigiilor noastre ortodoxe

(Urmare din pag. a 4-a)

Ceea ce se găsește în muzeul care a fost inaugurat prin purtarea de grijă a PS Părinte Siluan a fost pregătit în comunitate de sute de ani... Diamantul acesta este foarte scump nu doar pentru românii din Ungaria ci și pentru toți românii, dar și pentru toți ortodocșii. Locul în care se așează diamantul acesta era gol până azi, diamantul exista, era și șlefuit, dar nu era așezat la locul lui în coroana Maicii Domnului. Începând de azi și comunitatea de la Jula oferă o oglindă a propriei istorii. Nu doar să-i felicităm pe toți care au contribuit la minunea aceasta, care au pus acest diamant să strălucească din coroana Fecioarei Maria, ci suntem obligați să ne îndreptăm gândul cu multă recunoștință față de toți cei care au slujit această comunitate, toți cei care au comandat, au lucrat, au plătit icoanele, obiectele, cărțile, de-a lungul veacurilor, de asemeni, celor care s-au rugat înaintea acestor icoane, celor

care s-au cuminecat din aceste potire de-a lungul vremii, preoților care au purtat aceste veșminte și au sfințit casele credincioșilor și, bineînțeles, celor care i-au primit în casele lor pe preoți și i-au chemat să le sfințească casele și viețile. Cred că ei se bucură astăzi în ceruri, și chiar dacă nu-i vedem, ei ne văd și zâmbesc spre noi, privind cu drag la copiii, nepoții, strănepoții lor și cred că cel mai potrivit gest pe care-l putem face în această clipă este să trimitem un gând frumos, o rugăciune către ei. Să le mulțumim și să-i rugăm, să ne vegheze și pe mai departe, să ne poarte de grijă, să ne călăuzească pașii, să nu ne uite, să ne ierte atunci când greșim față de memoria lor, și să-și îndrepte frumusețea lor și pentru cei care vin după noi, și cred că lor ar trebui să le dedicăm acest muzeu pe care de fapt ei l-au creat. Toți cei de astăzi n-ați făcut decât să așezați într-o casă frumoasă, într-o vitrină strălucită în coroana

Maicii Domnului, diamantul pe care ei l-ai scos din mină, pe care ei l-au șlefuit și l-au făcut să strălucească așa de tare, iar diamantul este credința lor, credința creștină ortodoxă", a spus PS Părinte Sofronie.

Deschiderea expoziției i-a revenit specialistului în domeniu, domnului *Aurel Chiriac*, directorul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea. „Nu poți avea viitor fără a face în permanență apel la memorie. Atunci când nu știi de unde vii, atunci când n-ai reperatele propriei ființe – umane sau comunitare –, atunci când nu te recunoști privind în trecut, viitorul devine incert și anesteziant. Fără contur și steril. Gestul de azi al actualei generații de români de pe aceste meleaguri este tocmai de aceea unul extraordinar. Nu doar pentru cei aflați aici, ci pentru toți cei care în viitor vor trece sau se vor naște aici. Ne aflăm într-un centru important al comunității românești din Ungaria, la Jula. Inaugurăm de fapt nu un muzeu ci o tonalitate afectivă și identitară. Un rezervor de memorie și de relief interior al tuturor celor care mai gândesc și simt românește. Într-o Europă care, firesc, tinde să-și liberalizeze granițele, gestul celor de azi demonstrează cum poți să faci acest lucru păstrându-ți totuși bornele de hotar ale propriei conștiințe. Felul în care poți accepta diferența rămânând – încă o dată, ca individ și comunitate – tu

însuși. Cu propria limbă, cu propria credință, cu propriile tradiții, cu tot ceea ce până la capăt te face liber în întâlnirea cu ceilalți. Știind cine ești tu, ca român, vei înțelege, fără semne de întrebare, fără îndoieli și fără a-i respinge și cine sunt cei din jurul tău, deși gândesc într-o altă limbă, cu toate că au o altă religie, chiar dacă se revendică de la alte tradiții. În același timp, gestul mirabil al generației de azi – de fapt al tuturor celor care au trudit în a desăvârși un ideal de mult vizat –, gest care ne-a făcut să ne adunăm aici, e și un mod de a respinge teama de a-ți recunoaște apartenența la comunitatea românească. Nu e doar un mod de a păstra trecutul, ci și un mod de a recunoaște trecutul în acest prezent de început de mileniu. De

a-ți afirma limba, credința, rostul tău în lume. De a nu te simți rătăcit într-o lume a tuturor rătăcirilor posibile. Una dintre pildele lui Solomon spune: *Adună adevăr și nu-l vinde, înțelepciune și învățătură și bună chibzuință*. Tocmai acest lucru îl facem noi astăzi: adunăm adevăr", a cuvântat domnul Aurel Chiriac.

La eveniment au participat numeroși clerici și credincioși ai Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, reprezentanți ai statului ungar și ai diplomației române de la Budapesta, Jula și Seghedin, dar și oaspeți din România.

De acum înainte, în orașul Jula, toți cei care vor trece să viziteze acest muzeu, cel puțin cei care iubesc frumosul și care se interesează de cele spirituale, nu vor pleca dezamăgiți. **A.B.**

Muzeul ortodox din Jula poate fi vizitat cu o programare anterioară la Episcopie (+36-66-361-281)

FOAIA
românească
21 noiembrie 2014
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Șimon. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamentele la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2014: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria) și de la Ministerul Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (București, România).